

Eksportā prognozē atslābumu

Līga NESTERE, tālr. 67886840

Šogad eksporta apjomi auga ievērojami. Šā gada augustā salīdzinājumā ar iepriekšējā gada attiecīgo periodu eksports pieauga par 44,2 procentiem un sasniedza 412,4 miljonus latu, kas ir otrs labākais rādītājs pēdējo desmit gadu laikā, informē Finanšu ministrija. Aptaujātie eksperti gan uzsver, ka nākamgad eksporta tempi saruks.

«Eksporta būtisku pieaugumu šogad sajuta tie, kam ārējās tirdzniecības taciņa bija iestaigāta jau pirms krīzes iestāšanās,» teic eksporta konsultāciju uzņēmuma GatewayBaltic valdes priekšsēdētāja Inese Andersone, piebilstot, ka tās firmas, kas līdz šim orientējas uz vietējo tirgu un tikai nesen spērušas pirmos soļus ārvalstu virzienā, eksporta pirmos uzdevumus varēs baudīt pēc apmēram gada, diviem.

I. Andersone prognozē, ka šā gada turpmākos mēnešos kopējie eksporta apjomi uzrādīs pozitīvus skaitļus, taču nākamgad tempi samazināsies. Arī Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera (LTRK) padomniece ārējās tirdzniecības jautājumos Sanda Jaunzeme norāda: «Lielākā daļa pasaules valstu krīzi ekonomikā ir pārdzīvojušas, pieprasījums gan pēc precēm, gan pakalpojumiem atjaunojas. Tuvākā gada laikā eksporta apjomi pieaugs. Varbūt ne tik strauji kā šā gada sākumā, bet pieaugs.»

Saprast, kas ar ko draudzējas

GatewayBaltic valdes priekšsēdētāja stāsta, ka veicot savu klientu – uzņēmēju aptauju, noskaidrots, ka viņiem vissimpatizējošākie šķiet Skandināvijas,

Krievijas un Vācijas tirgi. Savukārt LTRK pārstāve papildina – Latvijas uzņēmējiem saistoša šķiet arī Ķīna, Indija, Āfrika. «Pieaug interese par arābu valodās runājošajām valstīm,» teic S. Jaunzeme.

Bet jaunajiem ārvalstu tirgiem iekarotājiem I. Andersone atgādina: «Atbilstošākas tirgus jāizvērtē no piedāvātā produkta viedokļa. Ir preces, kas labi iederas rietumvalstīs, citas savukārt atbilstošākas ir austrumtirgiem pieprasījumam. Cenšoties iekļūt rietumvalstu tirgū, jāatceras, ka tur sekmīgi darbojas standartu biznesa logika – jāpierāda, ka tev ir laba cena un kvalitatīvs produkts. Šie aspekti ir galvenie, meklējot eksporta partnerus Rietumos. Bet, vērojot skatu uz Austrumiem, der atcerēties, ka tur svarīgi ir saprast, kas ar ko draudzējas, un, tikai atrodot part-

neri, kas tev saprot līdz mugurkaulam, var gaidīt sekmīgu rezultātu.»

Iesācējiem eksporta jautājumos viņa iesaka, pirms tērēt laiku un naudu partneru, klientu meklēšanā, veikt rūpīgu potenciālā tirgus izpēti. «Visi tirgi ir piesātināti, visiem viss jau ir. Tāpēc jāreķinās ar pacietīgu un ilgstošu darbu eksporta veicināšanā. Nevar apstāties pēc pāris noraidījumiem. Arī ārvalstu partneriem uzņemties Latvijas produkta pārdošanu savā valstī ir risks, tāpēc jāmeklē sevī pārdot, radīt interesi par sevi, un to jau vislabāk var izdarīt klātienē tikšanās reizēs, ne telefoniski vai elektroniski.»

Nespēj sarazot vajadzīgā apmērā

LTRK Ārlietu departamenta direktore Jeļena Ponomarjova novērojusi, ka Latvijas mazajiem, mikro

un arī vairākiem vidējo uzņēmumu pašiem nepietiek resursu jaunu eksporta tirgu apgūšanā. «Šie uzņēmumi paši nēprot izvērtēt savu eksporta potenciālu, vienlaikus nav izplatīta arī domāšana – «varam piesaistīt ekspertus vai aģentus šo funkciju profesionāļiem, kas strādā eksporta tirgu izpēti un eksporta konsultēšanā». Vel viens būtisks šķērslis – uzņēmējs nespēj sarazot preces apmērā, kādā pircējs vēlas tās iegādāties, līdz ar ko eksporta darījums nenotiek. Latviešiem jāmeklē sadarbības, jo kooperācija būtu šīs problēmas risinājums. LTRK sadarbībā ar Rīgas domi strādā pie zīmola Rīgas marķa attīstīšanas, apvienojot dažādus ražojumus, pakalpojumus zem šā vienotā zīmola. Tas varētu palīdzēt Latvijas uzņēmējiem gan kooperēties, gan eksportēt,» stāsta J. Ponomarjova.

Svarīgākās eksporta preces 2010. gada augustā

Prece	Ls	% pret 2009. gada augustu
Koks, korķis un izstrādājumi no tiem; kokogļe; pinumi	87 112	+ 59,8
Parastie metāli un to izstrādājumi	61 037	+ 97,9
Mehānismi un ierīces; elektroiekārtas	49 055	+ 29,2
Ķīmiskās rūpniecības ražojumi	35 939	+ 51,6
Pārtikas rūpniecības ražojumi	31 975	+ 41

Avots: Centrālās statistikas pārvalde

Jaunie spēlētāji aplaužas

Savukārt GatewayBaltic valdes priekšsēdētāja teic – gādās, ka jaunie spēlētāji aplaužas, pārvērtējot savu produktu unikalitāti. «It sevišķi tas attiecas uz roku darbiem. Varbūt pašam Latvijas uzņēmējam tā liekas liela vērtība, bet citiem šis faktors nespēlē lielu lomu. Lai arī produktam kvalitāte būtu laba, bet cena – nesamērīga, iekļūšana ārvalstu tirgū var būt problemātiska,» uzsver I. Andersone. Tiesa gan, būtiski produkta cenu paaugstinā, līdz ar to sekmīgu startu ārvalstīs

tirgos ierobežo arī pārāk liels mūsu valsts nodokļu sistēmas slogs. Par to uzņēmēji visvairāk sūrojas, teic I. Andersone.

Vērtējot eksporta partneru interesi par Latvijas produkciju, viņa norāda: «Latvijas ražotāju liels pluss ir mūsu valsts ģeogrāfiskā atrašanās vieta – esam daudz tuvāk nekā Indija vai Ķīna, ar mums ir vienākšāk strādāt, ātrāki piegādes termiņi un mazāk kulturālo atšķirību. Attiecīgi ir produktu grupas, kuras joprojām ir izdevīgāk iegādāties Baltijā, nevis Tālajos Austrumos.» ■

viēglās iespējas tagad pārsvarā ir izmantotas, tagad vairāk būs jāstrādā pie ražošanas jaudu palielināšanas. Taču ir nozāres, no kurām arī turpmāk varētu sagaidīt strauju progresu, te jāmin metālizstrādājumu ražošana, mašīnbūve un farmācija, kurās joprojām ir lielas jaudu rezerves.

Lija Strašuna, Swedbank vecākā ekonomiste:

– Prognozējams, ka nākamgad preču eksportu izsauge piebremzēs, tomēr ir grūti prognozēt, cik veiksmīga būs konkrētās nozāres. Produktu klāsta dažādošana un jaunu tirgu iekarošana prasa laiku un investīcijas, un mūsu mazajā tirgū, pat vienam nozīmīgam uzņēmumam saņemot lielu pasūtījumu, varētu mainīties nozāres dinamika.

VIEDOKĻI

Dainis Gašpūitis, SEB bankas makroekonomikas eksperts:

– Patlaban Austrumeiropas reģiona eksporta virzītāis apstrādes rūpniecības pieaugums ir iegājis brieduma fāzē, kas norāda uz iespējamu tempu piebremzēšanos tuvākajā nākotnē. Latvijas galvenā eksporta tirgus – ES – izaugsme ir gaidāma samērā mērena, kā dēļ ir vērts lūkoties straujākas izaugsmes tirgu virzienā. Arī Latvijas apstrādes rūpniecības nozāres ir pietuvojušās savas kapacitātes maksimumam. Visticamāk, vēl tuvākajos mēnešos bāzes efekta dēļ eksports turpinās uzrādīt iespaidīgu kāpumu. Taču nākamgad pieauguma tempi kļūs rīmtāki. Ļoti svarīgi būs, kā tiks risināti jaudu, jaunu tirgu un produktu attīstības jautājumi. Neskatoties uz krasajiem pieaugumiem, jāseko faktoriem, kas nodrošina eksporta kāpumu, tas ir, arī izmaiņām tirgus daļās un konkurētspējā. Uz cenu kāpumu balstīts pieaugums var būt samērā svārstīgs un nenoturīgs. Kā rāda Eiropas Komisijas informācija, Latvija pēn par 3,7 procentiem jau ir spējusi palielināt savu tirgus daļu. Tādēļ ir jāturpina darbs pie tirgus daļas un eksporta klāsta paplašināšanas. Lai arī eksporta pieaugums ir iespaidīgs, arī imports atsācis augt straujāk. Tā augustā salīdzinājumā ar pērnā gada augustu imports var būt samērā 39,1 procentu jeb 147,3 miljoniem latu. Rezultātā pamazām aug tirdzniecības bilances iztrūkums, kas

augustā sasniedzis 111,8 miljonus latu. Šāda ārējās tirdzniecības bilances pasliktināšanās nozīmē arī tās negatīvo ietekmi uz IKP datiem. Nākotnē ļoti nozīmīgi būs noturēt kontroli pār tirdzniecības bilanci, lai imports neieslīgtu pārmērīgā, nekontrolētā pārsvarā pār eksportu. Nozīmīga loma ir un būs enerģētiskā politikai, ar mērķi mazināt energoresursu importu.

Pēteris Strautiņš, DnB Nord ekonomikas eksperts:

– Eksporta pieaugums gada griezumā ir uzstādījis jaunu rekordu: plus 44 procenti. Nav ne mazāko šaubu, ka tas uz ilgu laiku ieies vēsturē kā straujākais eksporta gada pieauguma temps. Arī salīdzinot augustu ar šā gada jūliju, ir redzams vēnē nemams progress, eksports palielinājies par 6,3 procentiem. Vērtējot iespējamās izmaiņas dažādās preču grupās, tās varētu dalīt divās daļās. Pirmajā ietilpst mūsu ekonomikas lielās naudas govīs – koksnē, pārtika, metāli. Tās šā gada laikā skrējūšas pārsteidzoši strauji, taču arī vēlū tām nāksies drusku atpūsties. Patiesi apbrīnojami sniegumu turpina uzrādīt kokapstrāde. Tāpat kā koksnē, arī pārtikas un metālu eksportētājiem šā gada laikā stipri palīdzējis pasaules cenu kāpums, kas gan palielinājis ienākumus tiešā veidā, gan veicinājis apjomu kāpumu. Salīdzinoši